

NEDERLANDS ANDERS (2)

Spelling en grammatica in de basisvorming

In het maartnummer van het *Levende Talen Magazine* (LTM 2004, 3) schreef Jeroen Steenbakkers over zelfstandig leren in de basisvorming. Hij stelde daarin dat het voor het schoolvak Nederlands zinvol is om een onderscheid te maken tussen vakonderdelen die vaak wel, en onderdelen die meestal niet appelleren aan de emoties en de leefwereld van leerlingen. In dit artikel kunt u lezen op welke manier hij spelling en grammatica in zijn lessen behandelt en geeft hij voorbeelden van alternatieve verwerkingsvormen. Jeroen Steenbakkers is docent Nederlands op het Ludgercollege te Doetinchem in Doetinchem en geeft trainingen en workshops voor docenten Nederlands.

Jeroen Steenbakkers

In mijn lespraktijk onderscheid ik twee leerprocessen die ik in een eerder artikel (LTM 2004, 3) heb aangeduid met de metaforen 'zeilen' en 'roeien'. Onderwerpen als fictie en creatief schrijven raken aan de leefwereld van leerlingen. De praktijk laat zien dat leerlingen met deze onderwerpen goed thuis aan de slag kunnen. Maar leerlingen verwerken onderwerpen als spelling en grammatica juist krachtiger na directe instructie van de docent: het komt dan aan op 'roeien'. Deze onderwerpen behandel ik dus in de les. In dit artikel beschrijf ik mijn manier

van werken en ik geef voorbeelden van alternatieve verwerkingsvormen voor spelling en grammatica.

Constructivisme

Constructivistische opvattingen spelen een grote rol bij de recente onderwijsvernieuwingen. De constructivistische leertheorieën gaan ervan uit dat het verwerven van kennis niet zozeer het gevolg is van directe kennisoverdracht door de docent, maar eerder het resultaat is van denkactiviteiten van de leerling zelf. De leerling construeert zelf kennis, bijvoorbeeld door nieuwe kennis te verbinden met zijn voorkennis. Daarvoor moet een leerling

allereerst zelfstandig aan het werk: iedere leerling heeft immers unieke beelden en voorkennis in zijn hoofd. Vervolgens is samenwerken met andere leerlingen zinvol: eigen ideeën worden zo getoetst aan die van anderen. De stofopbouw kan volgens dit model doorgaans het beste worden opgebouwd van het geheel naar de delen toe. De Taakgroep Vernieuwing Basisvorming stelt nu als basiskennmerken voor de nieuwe onderbouw onder andere dat de leerling actief en zelfstandig leert; dat de leerling samen met anderen leert én in samenhang leert.

De implementatie van de vernieuwingen verloopt in de praktijk nogal moeizaam. Bij de vernieuwing van de Basisvorming voorzie ik voor het vak Nederlands een aantal problemen. Een eerste is deze: de vakonderdelen die appelleren aan emoties en de leefwereld van leerlingen, passen goed bij de uitgangspunten van het constructivisme. Veel van deze onderwerpen keren terug in de (vakoverstijgende) projecten die de Taakgroep heeft ontwikkeld. Maar andere relevante maar relatief taaie onderwerpen passen ogenschijnlijk minder goed in het nieuwe concept van leren en onderwijzen. Spellen, grammatica en formuleren nemen een behoorlijk deel van de lestijd in beslag, maar wezenlijke didactische vernieuwingen zijn eraan voorbij gegaan. Een belangrijke reden daarvoor is dat de (huidige) bavo- leergangen vooral hebben ingezet op het 'zelfstandig' werken. Andere mogelijkheden voor didactische vernieuwing zijn nauwelijks uitgebuit.

Bij grammatica is mijn bezwaar allereerst dat de leergangen te weinig gebruik maken van de voorkennis van leerlingen. Zo ontstaat een gebrek aan transfer. De kennis wordt bovendien vaak contextarm beschreven. Verwijzingen naar andere talen of naar andere taaluitingen ontbreken doorgaans.

Bij de werkwoordsspelling is het niet anders. De leergangen werken van deel naar geheel, en van eenvoudig naar moeilijker. Brugklassers krijgen dus eerst te lezen hoe ze de persoonsvorm in de tegenwoordige tijd schrijven. De uitleg wordt veelal gevolgd door twee of drie oefeningen met (enkelvoudige) zinnen. Maar als een nieuw onderdeel begint met uitleg en nieuwe regels, is de kans groot dat leerlingen vanaf dat moment hun voorkennis en hun 'eigen' regels niet meer benutten. Eenvoudiger is het immers om de oefening in te vullen met behulp van de (externe) regel die even daarvoor is geformuleerd. Een blok verder komt de persoonsvorm in de verleden tijd aan bod. Weer volgen twee of drie oefeningen. En zo wordt het hele rijtje afgewerkt, tot aan (in klas 2) het bijvoeglijk gebruikte werkwoord toe. Veel

later, vaak in klas twee, volgen de 'totaalopdrachten' waarin alle werkwoordsvormen terugkeren. En dan pas blijkt dat veel leerlingen de draad allang kwijt zijn. Ze gebruiken het kofschip voor de persoonsvorm in de tegenwoordige tijd. Drie zinnen later noteren ze 'hij beweerd't' in hun schrift: 'want beweerd't is toch een persoonsvorm?'

We besteden minder tijd dan voorheen aan deze onderwerpen. Mede daarom werkt het niet meer. We kunnen leerlingen nog wel de verschillende elementen bijbrengen, maar de cruciale laatste fase – waarbij alles tegelijkertijd moet worden toegepast – redden we steeds minder vaak. De onderbouwmethode bieden leerlingen in eerste instantie zekerheid. Later blijkt de werkwoordsspelling toch moeilijk te zijn en dan voelen ze zich bekocht. Het alternatief is om maar meteen 'moeilijk' te beginnen: dan weten leerlingen waar ze aan toe zijn en waarom ze hun best moeten doen.

Speels, moeilijk (en veilig)

Het constructivisme biedt wel degelijk aanknopingspunten voor een alternatieve aanpak.¹ De brugklassers hebben al 'taal' gehad op de basisschool. Ze bezitten dus een enorme voorkennis en een groot probleemoplossend vermogen. Beide kunnen uitgebuit worden. Leerlingen moeten tijdens het leren nieuwe kennis koppelen aan bestaande kennis. Ze moeten hun bestaande 'kennisnet' uitbouwen en zo nodig herordenen. Het is een hele opgave om leerlingen zover te krijgen dat ze bewust hun voorkennis ophalen en gebruiken. Op voorhand zien ze daar vaak het nut niet van in. Ik geef de brugklassers opdrachten nog voordat de theorie aan bod is geweest. Zo moeten ze hun voorkennis inzetten. Zie als voorbeeld opdracht 1 (de voorbeelden in dit artikel zijn slechts een greep uit de opdrachten die ik geef).

OPDRACHT 1a

Hieronder staat het begin van een opstel van een leerling over een betoverd oud huis. Zoek uit dit verhaal de werkwoorden. Het zijn er in totaal 11.

'Arthur, haal jij de spullen vast uit de auto?' Charlotte, de moeder van Arthur, stapt de auto uit en loopt rinkelend met de sleutels naar de grote, oude eikenhouten deur van het kasteel. Met een krakend geluid gaat de stroeve deur open. 'Tim, Arthur, kom eens kijken!' roept Charlotte met twinkelende oogjes. 'Dit is het mooiste wat ik ooit heb gezien,' fluistert Arthur vol bewondering.

OPDRACHT 1b

- Vergelijk je antwoorden met die van een medeleerling.
- Van welke woorden weten jullie beiden zeker dat het een werkwoord is.
- Leg uit waarom jullie dat zo zeker weten
- Geef bij je antwoord zoveel mogelijk kenmerken van werkwoorden.

De praktijk leert dat leerlingen al heel goed weten wat werkwoorden zijn. Daar bouw ik op voort. Ik streef ernaar koppelingen te maken naar verwante onderwerpen en andere talen. Daarmee wordt het kennisnet 'rijker'; het bevordert daarnaast de transfer naar andere vakken (voorbeeld opdracht 2).

OPDRACHT 2

Werkwoorden komen in alle talen voor. Soms kun je werkwoorden in een andere taal herkennen zonder dat je de taal beheerst. Dat gaan we nu proberen. Hieronder staan drie fragmenten: uit het Engels, Frans en het Italiaans. Probeer uit de fragmenten de werkwoorden te halen. In totaal zijn er 16 werkwoorden te vinden in tekst 1, 2 en 3.

1. Een stukje in het Engels over hoe vanuit Nederland naar Groot-Brittannië te reizen:
There are several ways of travelling to Britain. If you want to travel fast, you can go by plane. There are flights from Holland to cities like Birmingham, Cardiff, Edinburgh, Glasgow and – of course – London. [...]

Na de behandeling van het onderwerp maken leerlingen uitstapjes naar de werkwoordsspelling en naar stijlfouten, zonder dat die onderwerpen op dat moment centraal staan. Ze maken kennis met toepassingsmogelijkheden van grammatica en ze blikken vooruit. De 'denkvrijheid' wordt hierdoor vergroot. Deze onderwerpen komen immers niet terug in de toets, tenzij als bonus (voorbeeld, opdracht 3).

OPDRACHT 3

In 3 van de 5 onderstaande zinnen is de persoonsvorm verkeerd geschreven. Zoek de fouten, verbeter de zinnen en leg kort uit waarom de zin fout was.
Voorbeeld: *Softdrugs wordt in Nederland veel verkocht.*

Verbetering: *wordt = worden*

Uitleg: *Het onderwerp (softdrugs) is meervoud, de persoonsvorm moet dus ook in het meervoud geschreven worden.*

1. Hij beantwoordt deze vraag helemaal verkeerd.
2. Word jij ook zo zenuwachtig van een proefwerk wiskunde?
3. Op de veiling werd andijvie en sla verhandeld.
4. 'Dezelfde groep leerlingen komt elke dag te laat', sprak de boze conciërge.
5. De media schrijven nog steeds over de nieuwe vriend van Madonna.

In de brugklas streef ik naar 'diep begrip' van de persoonsvorm. Die kennis is cruciaal voor ontleden, spellen en formuleren. Leerlingen ontdekken bijvoorbeeld dat de rijtjes werkwoordsvervoegingen - die ze moesten maken op de basisschool - de verschillende vormen van de persoonsvorm aan het licht brengen. Ze zoeken naar persoonsvormen in enkelvoudige zinnen, samengestelde zinnen, krantenartikelen en gedichten. Ze krijgen één regel om de persoonsvorm te vinden en ze verzinnen zelf de andere regels.

Leerlingen onderzoeken ook op welke plek in de zin de persoonsvorm kan staan en ze komen er achter dat er een verschil is tussen enkelvoudige en samengestelde zinnen, en tussen nevenschikkende en onderschikkende zinnen. Ze proberen enkelvoudige zinnen te maken waarbij de persoonsvorm niet naast het onderwerp staat en merken dat dit (bijna) niet te doen is. Ze maken een begrippennet waarin oude kennis en nieuwe geschematiseerd worden. Met behulp daarvan halen ze de persoonsvormen uit moderne vreemde talen.

Puzzelen

Daarna zijn ze rijp voor de werkwoordsspelling. Ik richt me daarbij niet op het aanleren van regels, maar op bewustwording. De opdrachten zijn erop gericht aan te tonen dat brugklassers de correcte antwoorden vaak al in hun hoofd hebben zitten. Een leerling die het werkwoord *fietst* goed schrijft, heeft ook de benodigde kennis om het werkwoord *beweert* goed schrijven. Zelfs in de zin *Het is jammer, dat hij na al die doelpunten nog steeds beweert dat hij niet kan voetballen*. Meer dan kennis van de persoonsvorm en de rijtjes van de basisschool is er niet voor nodig. En de concentratie en motivatie om het goed te doen.

OPDRACHT 4a

Schrijf van de onderstaande zinnen de correcte werkwoordsvormen op. Wanneer je (bijna) zeker weet dat je een werkwoordsvorm goed hebt geschreven, noteer je voor de kantlijn een plus-teken (+)
Waarschijnlijk heb je minimaal 5 werkwoorden goed.
Wanneer je 9 of 10 werkwoordsvormen goed hebt, ben je (nu al!) goed in werkwoordsspelling.

Voorbeeld:

U **schrijven** toch ook stukken in de krant
(+) schrijft

1. Hij **fietsen** dagelijks van Hummelo naar Doetinchem, behalve natuurlijk als er slecht weer is voorspeld.
2. Omdat de tandarts me eerst had verdoofd, **voelen** ik daarna niets van de behandeling.
3. '**Denken** eerst na voordat je iets opschrijft', sprak de bezorgde leraar.
4. Vroeger **behoren** mijn oma tot de beste zwemmers van haar dorp.
5. Die onvoldoende van vorige week telde niet mee, vandaag mocht ik het proefwerk in een apart lokaal opnieuw **maken**, vertelde de brugklasser thuis opgelucht.
6. Nu de weerman **melden** dat er storm op komst is, ga je zeker met de bus.
7. Ik ben ook wel eens gezakt, zei mijn tante, en zij meende dat hij mij daarmee **troosten**.
8. '**Verbinden** me nu eens eindelijk goed door', riep hij ongelukkig.
9. Gisteren **landen** er op het grasveld een helikopter.
10. Het duurde lang, maar eindelijk kwam hij zich dan toch bij de docent **melden**.

OPDRACHT 4b

Als je de van opdracht 4a de eerste 5 werkwoordsvormen goed hebt geschreven, dan heb je al veel kennis van de regels van de werkwoordsspelling. Je hebt voldoende kennis om ook de moeilijkere werkwoordsvormen van zin 6 tot en met 10 correct te spellen.
Bestudeer nu nog een keer oefening 4a. Als je goed kijkt, dan valt op dat zin 1 lijkt op zin 6; zin 2 lijkt op zin 7; zin 3 op zin 8; zin 4 op zin 9 en zin 5 lijkt op zin 10.
Vergelijk de werkwoorden in de zinnen en verbeter, zo nodig, werkwoordsvormen van zin 6 tot en met zin 10.

OPDRACHT 4c

Vergelijk nu je antwoorden met die van een medeleerling. Bespreek eventuele verschillen en verbeter zo nodig naar aanleiding van die bespreking je antwoorden.

Omdat er vooraf geen regels gegeven worden, is de nabespreking interessant. Leerlingen confronteren elkaar op dat moment met verschillende oplossingsstrategieën en regels. Mijn ervaring is dat leerlingen gemotiveerder aan de slag gaan met 'denkopdrachten' als ze weten dat de nabespreking meteen volgt. Puzzelen is leuker als je snel antwoorden krijgt.

Brugklassers gaan ook aan de slag met bijvoeglijk gebruikte werkwoorden en met het voltooid deelwoord zonder dat de theorie al aan bod is geweest (voorbeeld, opdracht 5).

OPDRACHT 5

In je klas zit een meisje dat op 6-jarige leeftijd van Nederland naar Saoedi-Arabië is verhuisd. Haar vader kreeg daar een baan bij Shell. Tot haar twaalfde woonde ze in het Midden-Oosten. Thuis spraken ze Nederlands, maar op haar internationale school kreeg ze les in het Engels. Dit meisje weet wel wat een persoonsvorm is, en wat een werkwoord is, maar werkwoordsspelling heeft ze nog nooit gehad. Nu komt ze met de volgende twee zinnen bij jou:

Hij heeft me **beloofd** dat hij zou komen.

Hij **belooft** zijn moeder dat hij voortaan beter zal leren.

Haar vraag is: hoe kan het dat het zwartgedrukte werkwoord in de eerste zin eindigt op een -d, en in de tweede zin eindigt op een -t. Jij legt haar dat uit, en je gebruikt daarbij – zo nodig! – het schema op blz. 34.

Leerlingen werken samen aan opdrachten die op verschillende manieren het probleem benaderen. Opdracht 6 (zie hieronder) is een moeilijke. Over het algemeen komt bij een complexe opdracht de nadruk tijdens de nabespreking te liggen op de antwoorden die correct zijn, of in de juiste richting wijzen. Een sterk antwoord zegt dan veel over het inzicht van leerlingen. Bij een eenvoudige opdracht komt de nadruk tijdens de nabespreking juist op de gemaakte fouten te liggen. Een fout antwoord zegt in dat geval vaak meer over de motivatie van leerlingen, dan over inzicht of capaciteiten (voorbeeld, opdracht 6 en 7).

OPDRACHT 6a

Aan deze opdracht werk je met zijn tweeën.

Geef van de volgende 15 werkwoordsvormen aan of ze:

- altijd een persoonsvorm zijn (groep 1),
- soms wel, en soms geen persoonsvorm zijn (groep 2),
- nooit een persoonsvorm zijn (groep 3) of
- eenvoudigweg niet in deze vorm bestaan (groep 4)

Kostte – ontwikkeld – beantwoord – gebeurt – sliep – ondertekent – niezen – gebeurd – stofzogen – beschadigd – beantwoorde – gebeurdt – opgewonden – ontdekt – gebeurde

OPDRACHT 6b

Maak correcte zinnen met de werkwoordsvormen uit de groepen 1, 2 en 3.

Maak met de werkwoorden uit groep 2 steeds twee zinnen: een zin met de werkwoordsvorm als persoonsvorm, en een zin waarbij de werkwoordsvorm geen persoonsvorm is.

OPDRACHT 7a

Aan deze opdracht werk je met zijn tweeën.

Hieronder staan twee rijtjes met 5 werkwoordsvormen.

Jullie gaan voor elkaar een oefening maken. De een maakt zinnen die horen bij het linker rijtje, de ander maakt zinnen die horen bij het rechter rijtje.

Let op:

- het is de bedoeling dat je in de zinnen het hele werkwoord noteert, en niet de vervoegde vorm (zie voorbeeld)
- als je zin in de verleden tijd staat, dan moet je dat duidelijk maken door middel van een tijdsbepaling (toen, gisteren, etc) of door middel van een tweede zin, die ook in de verleden tijd staat (zie voorbeeld)

Voorbeeld: *verontrustte*

Het grote aantal verwijderde leerlingen (verontrusten) de mentor, maar hij wist niet, waardoor het kwam.

1. veroverd	1. benijdden
2. ondertekent	2. bespeurt
3. gehoorzaamd	3. verkleedt
4. vermoeide	4. antwoordde
5. verstijfd	5. beloofd

OPDRACHT 7b

Wissel je schrift uit en maak van elkaar de overhoring. Kijk daarbij niet naar rijtjes van opdracht 7a! Kijk vervolgens of de gegeven antwoorden overeen komen met antwoorden van opdracht 8a en bespreek de verschillen. Verbeter zo nodig of het gegeven antwoord, of de zin uit de overhoring.

Brugklassers werken al na enkele lessen met alle werkwoordsvormen die ze vervoegen in eenvoudige en samengestelde zinnen. Regels en schema's stel ik beschikbaar, maar leerlingen gebruiken ze alleen als hun (voor)kennis en hun probleemoplossend vermogen ontoereikend zijn. In onderwijsleergesprekken stellen we gezamenlijk vast welke kennis echt nieuw is en behandeld moet worden.

Na enkele lessen krijgen de brugklassers een eerste toets waarin alle werkwoordsvormen voorkomen. Dertig tot veertig procent van de vwo-leerlingen begrijpt dat ze inderdaad de correcte antwoorden na enig nadenken kunnen achterhalen. Vaak heeft deze groep op de basisschool de spelling al goed begrepen en deze leerlingen kunnen de vertaalslag naar een moeilijker niveau snel maken. Na vier lessen schrijven ze minimaal 44 van de 50 werkwoorden goed. De beloning volgt direct: deze leerlingen incasseren een 7 of meer en mogen verder werken aan hun grote projectopdracht. Voor hen het hele jaar geen werkwoordsspelling meer. Wel moeten latere schrijfproducten (vrijwel) foutloos worden ingeleverd, anders volgt een herkeuring. Omdat de grote projecten - waar ze vooral thuis aan werken - vaak gekoppeld zijn aan fictie, gaan deze leerlingen meestal lezen. Soms in het lokaal, als het kan in een zelfstudieruimte. Een tweede groep volgt na enkele lessen. Ik houd een kleine groep over. Voor de 'achterblijvers' is het confronterend, maar ook inspirerend: het is mogelijk om relatief snel de werkwoordsspelling te beheersen. De uiteindelijke norm voor de brugklassers is twee fouten per punt bij een toets van 50 werkwoorden. Een proefwerk mogen leerlingen herkansen, maar niet zonder dat ze extra werk hebben geleverd en uitleg hebben gehad.

Werkwoordspelling dient zoveel mogelijk gekoppeld te worden aan 'normale schrijfproducten'. Voordat ik de werkwoordspelling behandel, schrijven de leerlingen een opstel. Bij woord 250 plaatsen leerlingen een sterretje. Tot dat sterretje tel ik alle werkwoordsfouten. Van een collega kreeg ik de tip voor elke fout een knikker in een pot te stoppen. Die pot komt volgend jaar in de klas te staan. Na de cursus werkwoordspelling schrijven leerlingen weer een opstel en plaatsen ze weer een sterretje. Nu gaat er bij elke fout een knikker uit de pot. De knikkers die in de pot achterblijven, dat is het zichtbare leerrendement.

Er blijven enkele brugklassers over die de werkwoordspelling niet (volledig) onder de knie krijgen. In mijn vwo-klas is dat gemiddeld ongeveer 10 procent. Deze groep is wellicht ook geïntimideerd door een aanpak die begint met een eindproefwerk en die externe regels heeft vervangen door een appèl op (voor)kennis en probleemoplossend vermogen. Zo nodig bied ik deze leerlingen de oefeningen aan, zodat ze meer grip op de stof krijgen. Op het Ludgercollege werken we ook in de onderbouw met zelfstandigheidsuren. In die uren kan ik de kleine groep achterblijvers intensief begeleiden. Als het na intensieve begeleiding nóg niet lukt, stoppen we en proberen het over een paar maanden nog een keer. Omdat we met de eindoefening begonnen, hebben we (twee jaar) de tijd.

Leergangen bieden spelling en grammatica aan in een 'verknijpte vorm'. Kleine opdrachten en kleine stukken theorie werken overzichtelijk; ze zijn gemakkelijk als huiswerk op te geven, kortom: we kunnen zo het leerproces van (een klas vol) leerlingen beheersen. Maar de uitdaging van onderwijsverbetering is erin gelegen te zoeken naar mogelijkheden om het leerproces zelf (en niet de beheersing ervan) centraal te stellen. Vaak helpt het om het einddoel - en niet de verknijpte stukken lesstof - centraal te stellen. Dan krijgen leerlingen immers de mogelijkheid om een individueel en natuurlijker leerproces te doorlopen. Sommigen zijn na enkele lessen klaar, anderen hebben meer tijd nodig. En zo lijken we uit te komen bij een 'zelfstudie cursus' voor spelling. Effectieve zelfstudie vereist een sterke motivatie en het besef dat het onderwerp 'zinvol' is. Daarbij is de rol van de docent erg belangrijk. Met inspirerende oefeningen en krachtige aansturing maken leerlingen zich de spelling en grammatica sneller eigen. Op deze manier winnen leerlingen tijd, die besteed kan worden aan andere onderwerpen, zoals fictie en schrijven. In een volgend artikel ga ik daar verder op in. ■

1. Over de relatie tussen directe instructie en constructivistisch leren zie: S. Ebbens, S. Ettekoven en J. van Rooijen, *Effectief leren in de les; basisvaardigheden voor docenten*. Groningen, 1996 (p. 62-65).

Voor reacties: <j.steenbakkers@ludgercollege.nl>

levende talen

Het bestuur zoekt

Bijzonder hoogleraar

Wegens benoeming van de huidige bijzonder hoogleraar tot gewoon hoogleraar elders is de leerstoel van de Vereniging van Leraren in Levende Talen (VLLT) aan de Universiteit Utrecht vacant. Het bestuur van de VLLT wil graag in contact komen met gepromoveerde kandidaten voor de vervulling van deze functie. De leeropdracht luidt: 'Didactiek en toetsing van het taalvaardigheidsonderwijs'.

De benoeming geldt voor een periode van ten hoogste vijf jaar; er is een kleine vergoeding verbonden aan deze functie.

Voor de omschrijving van de leeropdracht zie <www.levendetalen.nl/leerstoel>.

De benoemingscommissie bestaat uit vertegenwoordigers van de VLLT, van de Faculteit der Letteren van de Universiteit Utrecht en van de universitaire lerarenopleidingen.

Inlichtingen bij de voorzitter van de VLLT, drs. R. Miedema, telefoon 020-6261493, e-mail <rientsmiedema820@mcn.com> resp. secretaris dr. A.M.J. Riemersma, telefoon 058-299049 (thuis); 058-2925877 (werk), <a.m.j.riemersma@frysland.nl>. Sollicitaties kunnen vóór 12 juli 2004 gericht worden aan het bestuur van de VLLT, Postbus 75148, 1070 AC te Amsterdam.